



---

*Документ за разглеждане в заседание*

---

**B9-0131/2024**

5.2.2024

# ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ

за приключване на разисквания по изявления на Съвета и на Комисията  
съгласно член 132, параграф 2 от Правилника за дейността  
относно положението в Сърбия след изборите  
(2024/2521(RSP))

**Виола фон Крамон-Таубадел, Жорди Соле, Хенрике Хан, Франсишку  
Герейру, Тинеке Стрик, Бронис Ропе, Гуендолин Делбос-Корфилд,  
Николае Шефънуца, Иняцио Корао**  
от името на групата VERTS/ALE

**B9-0131/2024**

**Резолюция на Европейския парламент относно положението в Сърбия след изборите  
(2024/2521(RSP))**

*Европейският парламент,*

- като взе предвид Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Република Сърбия, от друга страна, влязло в сила на 1 септември 2013 г.<sup>1</sup>,
  - като взе предвид съвместното становище на Венецианската комисия и Бюрото на ОССЕ за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) от 15 декември 2022 г. относно конституционната и правната рамка, уреждаща функционирането на демократичните институции в Сърбия,
  - като взе предвид своите предходни резолюции относно Сърбия, и по-специално своята резолюция от 10 май 2023 г. относно доклада на Комисията относно Сърбия за 2022 г.<sup>2</sup>,
  - като взе предвид своята резолюция от 13 декември 2023 г. относно 30 години критерии от Копенхаген – осигуряване на допълнителен тласък за политиката на разширяване на ЕС<sup>3</sup>,
  - като взе предвид изявлението за предварителните констатации и заключения на международната мисия за наблюдение на избори относно предсрочните парламентарни избори в Сърбия от 17 декември 2023 г.,
  - като взе предвид член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,
- A. като има предвид, че след масовите стрелби в Белград и край Младеновац през май 2023 г. в цяла Сърбия бяха организирани масови протести под надслов „Сърбия срещу насилието“; като има предвид, че на фона на тези протести президентът на Сърбия Александър Вучич обяви провеждането на предсрочни парламентарни избори на 17 декември 2023 г.; като има предвид, че на 17 декември 2023 г. се проведеха също местни избори в 65 града и общини, включително Белград, както и областни избори за Скупщината на Войводина;
- Б. като има предвид, че от 2012 г. насам всички парламентарни избори в Сърбия, с изключение на един случай, са били предсрочни избори; като има предвид, че това бяха третите парламентарни избори за по-малко от четири години;
- В. като има предвид, че за наблюдение на предсрочните парламентарни избори в Сърбия на 17 декември 2023 г. беше разположена международна мисия за

<sup>1</sup> ОВ L 278, 18.10.2013 г., стр. 16.

<sup>2</sup> ОВ С, C/2023/1065, 15.12.2023 г., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52023IP0192>

<sup>3</sup> Приети текстове, P9\_TA(2023)0471.

наблюдение на избори; като има предвид, че тази делегация беше съставена от представители на БДИПЧ, Парламентарната асамблея на ОССЕ, Парламентарната асамблея на Съвета на Европа и Европейския парламент;

- Г. като има предвид, че в изявлението за предварителните констатации и заключения на международната мисия за наблюдение на избори се подчертава, че предсрочните парламентарни избори на 17 декември, въпреки че са били технически добре организирани и са предложили на гласоподавателите избор на политически алтернативи, са били доминирани от решителното участие на президента, което, в съчетание със системните предимства на управляващата партия, е създавало несправедливи условия;
- Д. като има предвид, че от нощта на изборите насам опозиционната коалиция „Сърбия срещу насилието“ организира масови протести в Сърбия, призоваващи за отмяна на изборните резултати; като има предвид, че членове на опозицията поискаха отмяна на изборите пред Конституционния съд;
- Е. като има предвид, че кампанията беше до голяма степен доминирана от действащия президент Вучич, който, макар и да не беше кандидат за тези избори, пое централна роля в ежедневната кампания чрез много активно участие в прояви на Сръбската прогресивна партия (СПП), телевизионни изяви за кампанията и партийни материали, злоупотребявайки по този начин с президентската длъжност и осигурявайки неправомерно предимство на своята партия; като има предвид, че оглавяваната от СПП листа носеше името на президента Вучич, което нарушава конституционния принцип на представителство на държавното единство на Република Сърбия;
- Ж. като има предвид, че на 19 декември 2023 г. върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност Жозеп Борел и комисарят по въпросите на съседството и разширяването Оливер Вархеи направиха съвместно изявление относно парламентарните избори в Сърбия, в което заключиха със загриженост, че изборният процес изисква осезаемо подобрене и по-нататъшни реформи; като има предвид, че заместник-председателят на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност Борел и комисарят Вархеи заявиха също така, че очакват достоверните сведения за нередности да бъдат проследени по прозрачен начин от компетентните национални органи, включително и твърденията, свързани с местните избори в Белград и други общини, и призоваха сръбското политическо ръководство да гарантира конструктивен и приобщаващ диалог в целия политически спектър;
- З. като има предвид, че според индекса на свобода по света за 2023 г. Сърбия се счита за „частично свободна“ държава;
- И. като има предвид, че Сърбия е страна – кандидатка за членство в ЕС, от 2012 г. насам; като има предвид, че присъединяването към ЕС е основан на заслуги процес, в който всяка страна кандидатка трябва да изпълни критериите от Копенхаген, по-специално критериите за гарантиране на пълното зачитане на правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава;

1. изразява дълбока загриженост относно сериозните нередности, докладвани от международните и местните наблюдатели на избори във връзка с парламентарните, областните и местните избори, които се проведеха в Сърбия на 17 декември 2023 г.; счита, че тези избори не могат да се считат за свободни и честни; изразява тревога във връзка с широко разпространените и систематични измами, които компрометираха почтеността на изборите в Сърбия;
2. призовава ОССЕ, Съвета на Европа и Комисията незабавно да започнат независимо международно разследване на парламентарните, областните и местните избори в Сърбия, като обърнат специално внимание на изборите за Градския съвет на Белград, с ясен срок и преди публикуването на окончателния доклад на международната мисия за наблюдение на избори на БДИПЧ; подчертава, че резултатите от това разследване следва да бъдат докладвани на Парламента; призовава ЕС и държавите членки да не признават резултатите от изборите, докато не приключи пълното независимо разследване на изборните нередности; подкрепя бързото разполагане на ad hoc мисия за установяване на фактите в Сърбия в рамките на това международно разследване, с участието на Парламента;
3. призовава сръбските органи да изпълнят изцяло отдавнашните препоръки на БДИПЧ и Венецианската комисия без по-нататъшно забавяне; очаква окончателния доклад на международната мисия за наблюдение на избори на БДИПЧ, но изразява съжаление, че неизпълнените препоръки от предишни избори остават до голяма степен неразгледани; настоятелно призовава Сърбия да изпълни препоръките, изложени в съвместното становище на Венецианската комисия и БДИПЧ от 15 декември 2022 г. относно конституционната и правната рамка, уреждаща функционирането на демократичните институции в Сърбия; в този контекст призовава Сърбия да предприеме широкообхватни мерки за предотвратяване на злоупотребата със служебно положение и държавни ресурси, включително подробно регламентиране на такива практики, както и ясни механизми за спазване, прилагане и санкции;
4. изразява сериозна загриженост относно сведенията за широкомащабна организирана миграция на гласоподаватели, в рамките на която хиляди „гласоподаватели фантоми“ от Сърбия или съседни държави като Босна и Херцеговина (по-специално от Република Сръбска) са били регистрирани на фиктивни адреси в други сръбски общини с цел да се повлияе на резултатите от местните избори; отбелязва, че подобни практики са незаконни, и призовава съдебните органи да разследват тези твърдения; призовава за бърз преглед на единния регистър на гласоподавателите и за въвеждане на изискване за минимален срок на пребиваване, за да може да се гласува на местните избори, с оглед на предотвратяването на тези злоупотреби в бъдеще;
5. осъжда липсата на резултати при наказателното преследване и санкционирането на престъпления по време на изборите, включително сериозни твърдения за подправяне на подписи на граждани с цел кандидатиране, незаконно манипулиране на регистъра на гласоподавателите и правото на глас, натиск и сплашване на граждани и кандидати за изборите, случаи на корупция, клиентелизъм и нелегитимна и незаконна злоупотреба с данни на граждани, които

обремениха предизборната кампания, злоупотреби с държавни длъжности и ресурси, които бяха особено изразени по време на тези избори, както и липса на ефективни механизми за предотвратяване на получаването на несправедливо институционално предимство в изборите от страна на управляващите;

6. изразява тревога във връзка с практиките, които наклониха условията на конкуренция в полза на управляващите, включително изключително силното публично присъствие на сръбския президент преди и по време на кампанията, както и цялостното размиване на границата между президентската институция, държавата и управляващата политическа партия, което пряко нарушава международните стандарти и параграф 5.4 от документа от Копенхаген от 1990 г.;
7. настоятелно призовава сръбските органи незабавно да предприемат необходимите мерки в съответствие със становището на Венецианската комисия от декември 2022 г., за да сложат край на незаконното поведение, като например сплашване на гласоподаватели и купуване на гласове, и за да преодолеят системните недостатъци във връзка с разположението на избирателните секции, които водят до прекалено струпване на хора, многобройни нарушения на тайната на гласуването, групово гласуване и семейно гласуване; подчертава, че ефективността на органите за мониторинг на медиите, като например Регулаторния орган за електронни медии, и органите, които отговарят за контрола на политическото финансиране, включително Агенцията за предотвратяване на корупцията, следва да бъде гарантирана не само по закон, но и на практика; призовава за независим одит на единния регистър на гласоподавателите с цел отстраняване на неточностите в избирателните списъци;
8. призовава сръбските органи да гарантират, че са налице достатъчно демократични гаранции за провеждането на следващите редовни местни избори през 2024 г., както и на бъдещите избори; подчертава, че е неприемливо Сърбия, като страна – кандидатка за членство в ЕС, да не спазва основните европейски и международни демократични стандарти;
9. призовава Комисията да възложи на група от независими експерти изготвянето на всеобхватен доклад за оценка и разглеждане на системните проблеми, свързани с принципите на правовата държава в Сърбия, по примера на докладите Priebe относно принципите на правовата държава в Северна Македония и Босна и Херцеговина;
10. призовава ЕС да улесни провеждането на вътрешен и съдържателен диалог в Сърбия между правителството и опозицията, за да се преодолее настоящият климат на дълбока политическа поляризация; в този контекст счита, че от всички институции Парламентът е най-подходящ да действа като конструктивен и обективен посредник;
11. подчертава, че не следва да се предприемат по-нататъшни стъпки в преговорите със Сърбия за присъединяване към ЕС, докато няма значително подобрение в изпълнението на ключовите препоръки на БДИПЧ и Венецианската комисия, както и задълбочено съдебно разследване на докладваните нередности по време на изборите; призовава Комисията и Съвета да прилагат строги условия и

незабавно да замразят финансирането, предоставено на сръбското правителство по линия на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III) и други финансови инструменти, ако сръбските органи не желаят да изпълнят ключови препоръки във връзка с изборите;

12. подчертава, че е важно да се зачита и отстоява правото на свобода на събранията; осъжда в този контекст непропорционалното използване на полицейско насилие срещу мирни демонстранти, протестиращи срещу изборните измами; изразява загриженост относно твърденията, че агент-провокатори са проникнали сред протестиращите, за да предизвикат намесата на полицията; подчертава непоколебимата си подкрепа за гражданите на Сърбия в борбата им за европейско и демократично бъдеще;
13. приветства работата на местните наблюдатели от Центъра за научни изследвания, прозрачност и отчетност (CRTA) и Центъра за свободни избори и демокрация (CeSID); осъжда нападенията срещу наблюдатели на CRTA в изборния ден, докато те са извършвали мониторинг на потенциални изборни измами в избирателна секция в Оджаци; настоятелно призовава сръбските органи да предприемат всички необходими мерки за създаване на условия, които позволяват на националните и международните наблюдатели на избори да вършат ефективно работата си, и да ги защитават от всякакво насилие, заплахи, ответни действия с цел отмъщение, враждебна дискриминация, натиск или всякакви други произволни действия вследствие на законното упражняване на техните права и свободи, както е посочено в Декларацията на ООН относно защитниците на правата на човека (Комисия по правата на човека, Резолюция 2000/61);
14. изразява загриженост относно „пасивизирането“ на жилищните адреси на определени категории граждани, включително в Белград и Южна Сърбия, което ги лишава от правото им на глас; призовава отговорните органи да отстранят незабавно тези сериозни нарушения на избирателните права;
15. осъжда нападенията, кампаниите за оклеветяване и тормоза срещу журналисти, защитници на правата на човека и активисти на гражданското общество, в някои случаи от страна на правителствени служители, особено преди изборите;
16. изразява съжаление, че предизборната кампания беше силно поляризирана и белязана от подстрекателска реторика, словесни атаки, реч на омразата и лично дискредитиране на опонентите;
17. изразява съжаление относно тревожно ниското качество на медийната среда в Сърбия и огромното количество дезинформация; отбелязва със загриженост, че голям брой медии са под влиянието или контрола на правителството, което доведе до неравни условия на конкуренция за опозиционните кандидати по време на кампанията; изразява съжаление относно нападенията, подбудени от проправителствени медии срещу критично настроени журналисти;
18. изразява загриженост, че въпреки новите закони за електронните медии и за обществената информация и медиите, условията и плурализмът в медиите се влошиха; изразява особена загриженост, че Регулаторният орган за електронни медии умишлено пренебрегна задълженията си съгласно новото законодателство

за медиите и възприе напълно пасивен подход по време на предизборната кампания, като дори игнорира многобройните сведения за нарушения на закона от медиите по време на изборите;

19. изразява съжаление относно факта, че жените продължават да бъдат по-слабо представени на най-висшите изборни длъжности и че са оглавявали само 2 от общо 18-те листи; изразява съжаление, че въпросите, свързани с равенството между половете, едва бяха разгледани по време на кампанията; подчертава, че са необходими допълнителни усилия за насърчаване на участието на жените в политическия живот;
20. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на председателя на Европейския съвет, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на правителствата и парламентите на държавите членки, на БДИПЧ, на Парламентарната асамблея на ОССЕ, на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, както и на президента, правителството и Народната скупщина на Сърбия.